

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa K.S.

przeciwko J.G. i E.G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 marca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17 maja 2017 r., sygn. akt I ACa [...] /17,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wtedy może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwani we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej powołali się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), mającą wynikać z wadliwej oceny zasadności zarzutu przedawnienia roszczenia dochodzonego przez powoda.

Nieważności postępowania pozwani upatrywali w tym, że sprawa o tożsamym przedmiocie została już pomiędzy stronami prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Okręgowego w K. wydanym do sygnatury I C [...] /07. Z tym stanowiskiem pozwanych nie sposób się zgodzić z przyczyn szczegółowo omówionych przez Sądy obu instancji. Sprawa, do prawomocnego zakończenia której odwołują się pozwani miała podstawę faktyczną i prawną w stosunku wekslowym, jaki łączył strony. Jednoznacznie ocenił to Sąd Najwyższy w wyroku z 11 marca 2011 r., II CSK [...] /10 (OSNC-ZD 2011, nr 3, poz. 66), w uzasadnieniu którego stwierdził, że „w niniejszej sprawie niedopuszczalna zatem była - zgodnie z ogólną zasadą obowiązującą w postępowaniu nakazowym - zmiana podstawy powództwa przez oparcie uwzględnionego nakazem zapłaty żądania na niepowołanej w pozwie ustnej umowie pożyczki zawartej w dniu 9 września 2002 r.” Z uwagi na podstawę faktyczną i prawną powództwa ocenionego w sprawie zakończonej powołanym wyrokiem oraz charakter postępowania, w którym powód dochodził roszczeń, Sąd Najwyższy zanegował możliwość badania w nim stosunku podstawowego łączącego strony poza samym tylko zweryfikowaniem tezy, że pozwani podpisali dokument mający stwierdzać zawarcie z powodem umowy pożyczki. Pozwani pomijają też tę okoliczność, że w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy wypowiedział się już w wyroku z 9 grudnia 2015 r., II CSK [...] /14, a gdyby postępowanie w sprawie miało być dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie powagi rzeczy osądzonej, to uchybienie to Sąd Najwyższy miałby obowiązek uwzględnić z urzędu, nawet bez powołania się na nie przez którąś ze stron postępowania.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie

i wymagającego pogłębionej wykładni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być nadto „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżących sprowadzają się do pytań: czy wobec stwierdzenia nieważności pisemnej umowy pożyczki jest możliwe nawiązanie w ramach tych samych czynności innego ważnego stosunku zobowiązaniowego, jakim jest ustna umowa pożyczki? I czy przy tożsamości stron, przedmiotu umowy, daty jej zawarcia, treści umowy, jedyną okolicznością odróżniającą dwa stosunki prawne może być tylko forma zawarcia czynności prawnej? Czy deklaracja wekslowa i weksle in blanco sporządzone na potrzeby zabezpieczenia pisemnej umowy pożyczki, która okazała się nieważna mogą stanowić początek dowodu na piśmie dla innej umowy pożyczki, a mianowicie ustnej umowy pożyczki? Czy ta sama deklaracja wekslowa i weksle in blanco mogą stanowić uprawdopodobnienie zawarcia dwóch różnych stosunków zobowiązaniowych? Czy w przypadku stwierdzenia, że powód posłużył się w sprawie dokumentem podrobionym - pisemną umową pożyczki lub też podrobił i posłużył się w sprawie takim dokumentem, którego nieważność została stwierdzona w jednym postępowaniu, może w innym postępowaniu sądowym uzyskać ochronę prawną dla swojego roszczenia (art. 5 k.c.), w którym powołuje te same okoliczności faktyczne sprawy powołując się jedynie na ustną umowę pożyczki, wobec stwierdzenia nieważności pisemnej umowy pożyczki?

Odpowiedzi na pytania, które pozwani postawili we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogą być udzielone abstrakcyjnie, gdyż

uwarunkowane są okolicznościami konkretnej sprawy. Już z tej przyczyny nie mają cech zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ustalenia faktyczne Sądów obu instancji, co do umowy łączącej strony i okoliczności jej zawarcia, którymi Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) są szczegółowe i stanowcze. Przytoczone pytania pozwanych zbudowane zostały na bazie tezy, że pisemna umowa pożyczki zawarta przez strony 9 września 2002 r. miała okazać się nieważną, gdy tymczasem z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie wynika, iż umowa pożyczki z 9 września 2002 r. nie została stwierdzona dokumentem, gdyż podpisy na nim nie pochodzą od pozwanych, co oczywiście nie oznacza, iż nie została zawarta w innej formie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało to wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, nieopubl.).

Tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej pozwani zbudowali wokół zarzutu braku legitymacji biernej pozwanej. Trzeba podkreślić, że zarzut ten, gdyby nawet był zasadny, to mógłby odnieść skutek tylko na korzyść pozwanej, nie zaś także na korzyść pozwanego. Brak legitymacji pozwanej w sprawie - zdaniem

skarżących - wynika z tego, że nie była obecna 9 września 2002 r. podczas spotkania z powodem, na którym uzgodnione zostały warunki umowy, z której powód wywodzi roszczenia. W związku z tym ustaleniem pozwani przytaczają stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 11 marca 2011 r., II CSK [...] /10, z którego wynika, że pozwana nie jest legitymowana w sprawie jeśli nie była obecna przy zawieraniu umowy. Skarżący powołują się jednak na nie wybiórczo, gdyż Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyroku stwierdził i to, że pozwana mogła umocować męża do zawarcia tej umowy także w jej imieniu, a Sądy meriti ustaliły, iż do takiego upoważnienia doszło.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.

aj

a.ł.